

In de interviewserie 'Ziel en zaligheid' wekelijks de ontboezemingen van een smaakmaker. Vandaag: cabaretier en presentator Richard Groenendijk

Tekst: Jan Vriend Foto: Irene van Weerdenburg

ZIEL & ZALIGHEID

De angst dat geluk voorbijgaat

Als Feyenoord naar de Johan Cruijff Arena gaat. Nu Rotterdammer Richard Groenendijk voor het eerst solo in het Amsterdamse theater Carré speelt, voelt dat als een uitdaging in andermans territorium. Voor uitverkochte zalen in het Rotterdamse Luxor draait de cabaretier zijn hand niet meer om. Maar Amsterdam? En dan ook nog het koninklijke theater daar? Zelf noemt hij het een mijlpaal. „Carré vroeg me zelf. Dat deed me toch wel wat.” Dus is hij van alles aan het regelen om van die mijlpaal een feestje te maken. „Mijn ouders krijgen plaatsen in de koninklijk loge. Ik laat ze thuis ophalen. En ik regel dat ze na de voorstelling in een mooi hotel kunnen logeren.” We spreken elkaar in de kleedkamer, voor hij zijn programma 'Om alles' speelt. Daarvan heeft hij er al bijna 220 voorstellingen op zitten. En overal zit het vol. Lovende recensies reppen over 'hilarische verhalen', 'opzienbarende ontboezemingen' en 'niet te versmaden typeringen'. Richard Groenendijk - type grote bek, klein hartje - noemt het zelf zijn 'beste programma tot nu toe'. Hij speelt het nog tot het einde van de maand. Dan houdt hij een jaar theaterpauze. „Ik wil de tijd nemen om voorstellingen van anderen te zien, voor ik zelf weer een programma schrijf.” Voor hij bij de spiegel aan de schmink begint en voor de zoveelste keer het toneel oploopt, neemt hij de tijd voor tien vragen over zijn ziel en zaligheid.

Welke trekken heb je van je ouders? „Mijn eigenwijsheid heb ik van mijn moeder, mijn humor heb ik van mijn vader. Ze stuurden me de wereld in met een enorm calvinistisch arbeidsethos. De boodschap was dat je niks voor niks krijgt, dat je hard moet werken en dat je met beide benen op de grond moet blijven staan. Ik groeide op in Dirksland, op Goeree Overflakkee. Hoewel ik geen broers en zussen heb, werd ik niet verwend. Vanaf mijn elfde stond ik illegaal af te wassen bij het restaurant waar mijn moeder werkte. Als ik een keer geen zin had, protesteerde ik en riep ik dat het kinderarbeid was. Dan zei ze: 'Inderdaad, het is kinderarbeid. En nu vlug doorwerken.' „Mijn vader was opzichter weg- en waterbouw, bij de gemeente. In hun vrije tijd hebben mijn ouders twee keer zelf een nieuw huis gebouwd. Dat was dus sjuwen met kruiwagens en betonplaten en zo. Dat heeft ze allebei hun rug gekost. Dus ik nam me heilig voor om werk te zoeken, waarbij je het niet met je handen hoeft te verdienen. Maar het

gekke is dat het maken van een theatervoorstelling niet veel anders is dan het bouwen van een huis. Je moet zorgen voor een goede fundering, dan metsel je de boel steen voor steen op tot je de dakpannen gaat leggen. Het is een ambacht. Maar niet iedereen beseft dat. Ik zie genoeg collega's die denken dat ze de vlag al op het dak kunnen zetten zonder dat er muren staan.”

Aan welke ervaring uit je jeugd denk je nog wel eens terug? „Soms denk ik met weemoed terug aan mijn allervroegste vroeger, aan de tijd dat ik dacht dat alles altijd zou blijven zoals het was. Die onbezorgdheid van toen gaf me als kind een veilig gevoel. Je was beschermd door alles wat vertrouwd was. Ik groeide op in een autovrij steegje waar je iedereen kende. Mijn tante Corrie woonde vlakbij, Ze was mijn moeders beste vriendin en mijn tweede moeder. Ik zat hele dagen bij haar. Het was een klein en overzichtelijk wereldje, een veilige basis. Als ik dan zie waar kinderen nu vaak aan worden blootgesteld, voel ik me bevoorrecht dat ik het als kind zo goed heb gehad.” „Mijn veilige wereld ging wankelen toen mijn opa en oma na 36 jaar uit elkaar gingen. Ik was toen een jaar of acht. Kort daarna ging mijn tante Corrie scheiden. Ze verhuisde naar vijf dorpen verderop. Dat voelde als een emigratie. Dat hakte er enorm in bij mij. Nog altijd heb ik daardoor angst voor geluk. Als iets een tijdje goed gaat, denk ik steeds: voor hoe lang is dit?”

Wat was de beste beslissing van je leven? „Dat ik op het toneel ben gaan staan. Dat was niet in de lijn met mijn opvoeding. Mijn ouders prenten me altijd in dat ik me niks moest voorstellen en dat ik vooral voor een baas moest gaan werken. Dan heb je tenminste een vast inkomen, redeneerden ze. Dat je in het theater ook de kost zou kunnen verdienen, stond heel ver van ze af.”

„Zelf heb ik geen moment getwijfeld of mijn cabaretoopbaan een succes zou worden. Wel was ik soms gefrustreerd, in mijn begintijd. Zo van: 'Jongens, mijn voorstelling is toch goed? Waarom zit er dan maar 21 man in het theater in Sittard?' Maar dat was maar kort, want ik kreeg al gauw een vast publiek dat steeds terugkomt. Daar heb ik ook alles voor gedaan, hoor. Niet alleen mooie voorstellingen maken, maar ook veel tv-werk aannemen om aan mijn bekendheid te werken. Want ik wilde gewoon mijn zalen vol hebben.”

Wat had je anders moeten doen? „Ik had beter voor mijn lijf moeten zorgen. Ik heb veel te veel gegeten, in mijn leven. Veel en ongezond voedsel hoorde er gewoon bij in mijn jeugd. Mijn opa was verkenshandelaar. Hij gooide om de vier maanden een compleet geslacht beest bij ons in de vriezer in de bijkouken. En dat ging allemaal op, ook. Nadat ik het huis uit ging, heb ik dat eetpatroon vrolijk voortgezet en dat was niet slim. Op een gegeven moment woog ik ruim 121 kilo. Ook met mijn lengte van 1,92 was dat veel te veel. Het gevolg is dat de dokter drie jaar geleden diabetes type twee bij me constateerde. Ik moest meteen aan de tabletten. Dat heeft me meteen aan de geschied. Inmiddels ben ik 25 kilo afgevallen, maar ik had veel eerder moeten ingrijpen.”

Wat heb je nodig om gelukkig te zijn? „Heel lang heb ik gedacht dat ik gelukkig werd van mijn werk. En dat mijn carrière mijn identiteit bepaalde. Tot ik acht jaar geleden mijn vriend

Richard in het kort:

Richard Groenendijk (1972) studeerde communicatie en maakte elf solo-cabaretprogramma's. Ook speelde hij in musicals als 'Les Misérables' en 'Yab Yum'. Op tv was hij te zien in programma's als 'Ranking the stars' en 'Wie ben ik?'. Ook had hij als vrijpostige diva Jopie Parlevliet een eigen talkshow bij RTL4. Voor Omroep Max presenteerde hij 'Nederland op film'. Richard woont met zijn vriend in Rotterdam.

ontmoette. Hij met Marko. De eerste vier jaar was ik erg onzeker over onze relatie, omdat ik bang was dat het weer voorbij zou gaan. Ik kon dat geluk gewoon niet toelaten. Heel verkrampd, eigenlijk. Daarom heb ik hem in het begin ook afgestoten, uit lijfsbehoud. Dan zei ik soms de meest vreselijke dingen tegen hem. Gelukkig bleef hij erop vertrouwen dat het goed zou komen, tussen ons. En dat kwam het ook.” „Dat hij het toch bij me uithield, komt door zijn verleden. Hij komt voormalig Joegoslavië. In 1992 is hij daar gevlucht voor die rampzalige oorlog. Daar heeft hij de vreselijkste dingen meegemaakt. Hij was erbij toen zijn moeder door scherpshutters werd neergeschoten. Dat ze dat heeft overleefd, is een wonder geweest. Als je dat in je jeugd hebt mee-

gemaakt, maak je je niet zo gauw druk meer om een paniekerige, hysterische, Hollandse cabaretier die weer roept dat hij niet geschikt is voor een vaste relatie.”

Wat heb je geleerd van je leven tot nu toe? „Dat ik niet zo veel moet zeggen. De meeste ellende in mijn leven heb ik zelf veroorzaakt door te snel mijn grote bek open te trekken. Inmiddels weet ik dat ik niet meteen mijn oordeel moet geven. Ik leer steeds beter tot tien te tellen.” „Ik leerde ook dat ik niet zo gevoelig moet zijn voor negatieve signalen. Als er tijdens een voorstelling één iemand opstond en de zaal verliet, vroeg ik me al af of mijn programma misschien niet goed genoeg was. Terwijl ik van die andere negenhonderd mensen in de zaal applaus en bloemen kreeg, dacht ik toch: waarom is die ene man vertrokken? Inmiddels ben ik daar wat harder in geworden, maar die radar voor nega-

tieve invloeden kan ik nog niet helemaal uitzetten.”

Wat zou je aan jezelf willen veranderen? „Ik zou wat minder bang willen zijn. Steeds is er die vrees om mensen los te moeten laten. Altijd loop ik rond met de angst dat ik Marko zal verliezen. Of dat mijn ouders er op een dag niet meer zullen zijn. Ze zijn 69 en 70 en kunnen nog jaren mee. Maar ik moet er niet aan denken dat ik ooit zonder ze moet.”

Wat is het grootste verdriet van je leven? „Mijn tante Corrie overleed tien jaar geleden aan leukemie. Omdat ze ongeveer mijn tweede moeder was, hakte dat er behoorlijk in bij mij. Ik kan ook heel verdrietig zijn als vriendschappen op de klippen lopen of als ik oude vrienden niet meer zie. Tijdgebrek, onhandige communicatie en de hectiek van het leven kunnen heftige sporen nalaten.”

Richard Groenendijk solo in Carré

seizoen voor het eerst in 23 jaar niet de theaters in. Ik sla even een rondje over. Misschien dat ik nog wat tv-dingen doe, maar niet te veel. Ik wil me focussen op het schrijven van een nieuwe theatershow, thuis zijn als Marko van zijn werk thuiskomt, misschien samen wat reizen en tot rust komen. Want weet je dat het best zwaar is om bijzonder te willen zijn? Ik doe het natuurlijk zelf, door met mijn grote ego zo nodig op tv te moeten en ook nog eens in mijn eentje in Carré te gaan staan. Maar als ik dat ego een jaartje opzij zet, wordt mijn volgende voorstelling daar vast beter van. Want na dat jaar rust ben ik natuurlijk niet te houden.”

Richard Groenendijk speelt zijn voorstelling 'Om alles' onder meer in Singer in Laren (8/5), in Castellum in Alphen aan de Rijn (9/5) en in theater Carré in Amsterdam (12/5).

Wat zijn je plannen? „Ik ga verhuizen. Niet te ver hoor. Ons nieuwe huis is 400 meter verderop. Maar ik wil er de tijd voor nemen. Daarom ga ik het komende